

Jaarverslag
Rekenkamer Heemskerk
2023

29 februari 2024

Voorwoord

Graag bieden wij u hierbij het jaarverslag 2023 van de Rekenkamer van de gemeente Heemskerk aan. Het jaarverslag bevat de weergave van de activiteiten die Rekenkamer in 2023 heeft uitgevoerd en de financiële verantwoording daarover.

Ook in het afgelopen jaar heeft de Rekenkamer diverse onderzoeken uitgevoerd om de gemeenteraad te ondersteunen bij zijn controlerende en kaderstellende taak. Vier onderzoeken waren om handen en twee daarvan zijn in 2023 afgerond. Eén onderzoek is in IJmondverband uitgevoerd.

Daarnaast heeft de Rekenkamer bijgedragen aan de invoering van de nieuwe Wet versterking decentrale rekenkamers en de Verordening op de rekenkamer Heemskerk die in het verlengde daarvan ligt.

Verder heeft de Rekenkamer vol ingezet op een hechte band met de gemeenteraad door de inzet van adviseurs vanuit de raad, het maken van een rondje langs de fracties en het uitbrengen van een nieuwsbrief. En bij het vervullen van de ontstane vacature bij de Rekenkamer hebben twee raadsleden geparticipeerd in de sollicitatiecommissie.

Wederom heeft de Rekenkamer de taken met veel plezier uitgevoerd en verder vormgegeven. We danken de gemeenteraad voor het in ons gestelde vertrouwen. Wij zullen ons ook in 2024 inzetten om de raad van dienst te zijn met waardevolle en leerzame onderzoeken.

Met vriendelijke groet,

Frank van der Knaap
Voorzitter Rekenkamer Heemskerk

Inhoud

Voorwoord

<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	5
<u>2</u>	<u>Onderzoek in 2023</u>	5
<u>3</u>	<u>Voortgang en ontwikkelingen in 2023</u>	7
<u>4</u>	<u>Andere activiteiten</u>	8
<u>5</u>	<u>Personele bezetting</u>	8
<u>6</u>	<u>Financiële verantwoording 2022</u>	9
	<u>Bijlage 1. Raadsbesluiten o.b.v. rekenkameronderzoek raadsperiode 2022 - heden</u>	10

Geregistreerd onder nummer D/2024/626768

1 Inleiding

Met dit jaarverslag wil de Rekenkamer Heemskerk verantwoording afleggen over de werkzaamheden die in het afgelopen jaar zijn verricht en de uitgaven die daarbij zijn gedaan. Naast het uitvoeren en begeleiden van onderzoek (hoofdstuk 2) heeft de Rekenkamer in 2023 aandacht besteed aan andere zaken, zoals de vergaderingen en de implementatie van de nieuwe wetgeving voor rekenkamers. Daarvan doen we verslag in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 gaan we in op de andere relevante activiteiten die de leden van de Rekenkamer in 2023 hebben ondernomen. Hoofdstuk 5 geeft aan welke personen betrokken zijn geweest bij het Rekenkamerwerk. In hoofdstuk 6 geven we inzicht in de bestedingen van de middelen, die door de gemeenteraad aan de Rekenkamer ter beschikking zijn gesteld. Ten slotte sommen we in hoofdstuk 7 alle besluiten op die de raad heeft aangenomen op basis van de rekenkameronderzoeken in de lopende raadsperiode.

Onderzoek in 2023

In 2023 heeft de Rekenkamer vier onderzoeken onder handen gehad. (1) Het onderzoek 'Mensen met dementie en hun mantelzorgers' is in februari 2023 aan de gemeenteraad aangeboden en in april besproken en toegelicht. (2) Het in 2022 gestarte onderzoek naar de 'Realisatie bezuinigingen op het cultuurhuis en de bibliotheek' is in maart 2023 afgerond en in oktober toegelicht en besproken. (3) Een derde onderzoek dat de Rekenkamer onder handen had betreft 'Duurzaamheid in de fysieke sector'. Dit onderzoek is grotendeels in 2023 uitgevoerd. Een tussenrapportage is in december in een raadscommissie besproken. De eindrapportage volgt in Q1 van 2024. (4) Ten slotte heeft de Rekenkamer in 2023 nog een nieuw onderzoek geïnitieerd: 'Ervaringen van doelgroepen met de uitvoering van het armoedebeleid'. De opdrachtverlening en de feitelijke start zullen in Q1 van 2024 plaatsvinden.

(1) 'Mensen met dementie en hun mantelzorgers'

Het onderzoek naar het gemeentelijke beleid en uitvoering van zorg aan mensen met dementie en hun mantelzorgers betreft een gezamenlijk onderzoek met de rekenkamer(commis)sie(s) van de gemeenten Beverwijk en Velsen. Het bureau Zorgfocuz uit Groningen heeft het onderzoek uitgevoerd. Een begeleidingscommissie met vertegenwoordigers van de drie rekenkamer(commis)sie(s), met ondersteuning vanuit de rekenkamercommissie van Beverwijk, heeft het onderzoek begeleid. Het feitelijke onderzoek is in het najaar van 2022 afgerond. Na verwerking van de bestuurlijke reacties van de drie colleges is het eindrapport in februari 2023 naar de raden gestuurd, waar het in april is behandeld. De aanbevelingen van de rekenkamer zijn door de raad overgenomen. Een overzicht van de raadsbesluiten vindt u in de bijlage.

Met dit gezamenlijke onderzoek van de rekenkamer(commissie)s in de IJmond heeft de Rekenkamer Heemskerk uitvoering gegeven aan haar wens om regionale samenwerking te creëren. Dit betrof een ontwikkelpunt in het jaarplan die de Rekenkamer Heemskerk formuleerde voor 2021. Op initiatief van de toenmalige voorzitter van de Heemskerkse Rekenkamer, mw. A van Diepen, hebben de voorzitters van de drie rekenkamer(commissie)s in de IJmondregio een aantal malen overlegd om de belangstelling en mogelijkheden te verkennen om samen te werken. Toen er bij de drie voorzitters voldoende vertrouwen was ontstaan om gezamenlijk een onderzoek op te pakken, is gekeken welk onderwerp voor een gezamenlijk onderzoek in aanmerking zou komen. Gelet op de ingeschatte meerwaarde van gezamenlijk onderzoek en de onderwerpen van recent uitgevoerde onderzoek in de verschillende gemeenten is gekozen voor het onderwerp 'mensen met dementie en hun mantelzorgers'. Het is een onderwerp dat het dagelijks leven van veel inwoners raakt, en vroeg of laat op ondersteuning zijn aangewezen. Het onderwerp raakt in toenemende mate ook gemeenten die, naast vele andere instanties, een taak hebben in de ondersteuning.

De Rekenkamer constateert in retrospectief dat een gezamenlijk onderzoek wat meer tijd vergt dan een eigen onderzoek, vanwege de afstemming tussen de rekenkamers voor de aanvang van het onderzoek, alsmede in de afrondende fase doordat er drie organisaties en drie besturen bij betrokken zijn. Niettemin is het oordeel van de Rekenkamer Heemskerk dat gezamenlijke onderzoeken in potentie meerwaarde hebben. Niet alleen door de bij elkaar gebrachte kennis en budgetten, maar ook door de leereffecten die optreden door het doorkijkje in elkaars keuken en de vergelijking daartussen. Bij het onderzoek naar dementie is dat zeker het geval geweest.

(2) 'Realisatie bezuinigingen op het cultuurhuis en de bibliotheek'

In 2022 heeft de Rekenkamer een onderzoek opgestart naar de taakstelling en realisatie van het verzelfstandigen van de muziekschool en de bibliotheek en de lessen die daaruit kunnen worden geleerd. Het onderzoeksbureau Pro Facto heeft het onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek zelf is afgerond in 2022, maar het delen van de conclusies en aanbevelingen viel in 2023. Daarbij moet worden gemeld dat er bijna een half jaar heeft gezeten tussen het aanbieden van het rapport aan de raad en de daadwerkelijke bespreking ervan. De oorzaak daarvan is gelegen in de volle agenda van de raad. Een overzicht van de raadsbesluiten vindt u in de bijlage.

Vermeldenswaard is dat dit onderzoek de Rekenkamer en de onderzoekers in nauw contact heeft gebracht met directie en medewerkers van het Cultuurhuis en de bibliotheek. De Rekenkamer ervaart het als een grote meerwaarde om met enige regelmaat onderzoeken te doen waar de informatie en de relevantie niet alleen binnen de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur liggen, maar ook bij instellingen in de Heemskerkse samenleving. Naast alle conclusies, aanbevelingen en besluiten die dit onderzoek heeft opgeleverd, is voor de Rekenkamer het zichtbare belang van het Cultuurhuis en de bibliotheek en de grote betrokkenheid van hun medewerkers voor de lokale samenleving een enorme meerwaarde en motivator.

(3) 'Duurzaamheid in de fysieke sector'

Dit onderzoek is grotendeels in 2023 uitgevoerd. Kort na aanvang van het onderzoek bleek dat er nog weinig uitvoering was gegeven aan de eerder vastgestelde doelen. Dat is op zichzelf een belangrijk gegeven, maar er zou weinig te onderzoeken zijn. Daarom heeft de Rekenkamer de focus verlegd naar het in wording zijnde Uitvoeringsprogramma Energietransitie en hebben we door een 'ex ante onderzoek' meegedacht nog voordat het plan gereed was. Zo heeft de Rekenkamer een beoordeling van de 70%- versie van het uitvoeringsplan opgesteld. Daarin hebben we op tal van punten het advies gegeven om die aan te vullen, nader uit te werken, concreter te maken of anders te verwoorden. In een bestuurlijke reactie heeft het college aangegeven nagenoeg al deze punten in de definitieve versie te zullen verwerken. In de Commissie MMW van december zijn de 70%-versie van het uitvoeringsplan, de tussenrapportage van de Rekenkamer en de bestuurlijke reactie van het college uitgebreid besproken. Er was grote eensgezindheid over de toegevoegde waarde hiervan op weg naar de definitieve versie van het uitvoeringsplan. Daarmee is deze opzet geslaagd te noemen. Het eindrapport wordt in het eerste kwartaal van 2024 opgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden.

Voortgang en ontwikkelingen in 2023

Vergaderjaar 2023

De Rekenkamer heeft in 2023 elf keer vergaderd.

Een keer heeft de Rekenkamer overlegd met de voltallige Auditcommissie en eenmaal met de voorzitter.

Na het zomerreces heeft de voorzitter van de Rekenkamer alle fracties gesproken, in het bijzonder over hun wensen met betrekking tot nieuw onderzoek. Dit heeft geresulteerd in een actuele groslijst voor onderzoek. Deze wordt in het jaarplan 2024 opgenomen.

Voor het vervullen van een vacature is de Rekenkamer tweemaal bijeengekomen in het verband van de sollicitatiecommissie.

Wet versterking decentrale rekenkamers

Op 1 januari 2023 is de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking gegaan. Deze wet verplicht lokale overheden om hun rekenkamerfunctie onafhankelijk in te richten. Raadsleden mogen niet langer lid zijn van De gemeente Heemskerk heeft op deze wet geanticipeerd door al in januari 2020 hiermee van start te gaan. Daarbij is gekozen voor een model waarbij twee raadsleden als vaste adviseurs de vergaderingen van de Rekenkamer bijwonen.

Bij de implementatie van de nieuwe wet bleek het Ministerie van BZK de constructie met raadsleden als vaste adviseurs aan te merken als onvoldoende onafhankelijk en daarmee op gespannen voet met de wetgeving. Daarop heeft de Rekenkamer, onder dankzegging, ultimo 2023 afscheid genomen van mw. I. Jansen en dhr. J. van Diepen als vaste adviseurs. In overleg tussen de Rekenkamer, de griffier en de

Auditcommissie is gekozen van een nieuwe constructie, waarbij de Auditcommissie als klankbord en begeleidingscommissie van de Rekenkamer fungeert. Deze werkwijze is vastgelegd in een nieuwe verordening, welke in december 2023 door de raad is vastgesteld.

Nieuwsbrieven

De Rekenkamer streeft ernaar om tweemaal per jaar een nieuwsbrief uit te brengen. Aangezien de tweede net over de jaargrens heen schiet en in januari 2024 uitkomt, is in 2023 de teller op één blijven steken. In het rondje langs de fracties is meermaals gemeld dat de nieuwsbrief zeer wordt gewaardeerd.

Website

De websitepagina van de Rekenkamer is actueel. Niet alleen de onderzoeksrapporten en de nieuwsbrief, maar ook de nieuwe verordening is gepubliceerd.

Andere activiteiten

De Rekenkamer Heemskerk hecht eraan dat de leden actief zijn in rekenkamerwerk in brede zin.

Felix van Beek en Frank van der Knaap zijn in 2023 beiden (volgtijdelijk) voorzitter geweest van het Transitieteam, die door de NVRR (Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies) in het leven is geroepen om de rekenkamer(commissies) in den lande te ondersteunen bij de implementatie van de Wet versterking decentrale rekenkamers.

Frank van der Knaap was tevens voorzitter van de Rekenkamer van de BUCH-gemeenten (tot 1 november), vicevoorzitter van de rekenkamer van Alphen aan den Rijn en lid van de Congrescommissie van de NVRR.

Marijke Zewuster participeert namens de Rekenkamer Heemskerk in het regionale overleg van de kring Rekenkamers boven 't IJ.

De nevenfuncties zijn vermeld op de website.

Voorts houden de leden van de Rekenkamer actief hun kennis actueel door deel te nemen aan cursussen (zoals de cursus Rekenkameronderzoek van de Erasmus Universiteit), diverse congressen en tal van webinars die door de NVRR worden georganiseerd.

Personele bezetting

In 2023 bestond de Rekenkamer Heemskerk uit drie onafhankelijke leden, waaronder de voorzitter. Het betreft Albertine van Diepen (voorzitter tot 1 juni), en Frank van der Knaap (voorzitter vanaf 1 juni), Felix van Beek en Marijke Zewuster (vanaf 28 september). Conform de Gemeentewet zijn de leden van de Rekenkamer voor een zittingstermijn van zes jaar benoemd.

Rekenkamer-lid	Datum benoeming	Einde termijn	Herbenoembaar
A.M.L. van Diepen	1 juni 2017	1 juni 2023	-
F.C.A. van der Knaap	19 december 2019	19 december 2025	Ja
F.A.J.M. van Beek	27 juni 2019	27 juni 2025	Ja
M.C. Zewuster	28 september 2023	28 september 2029	Ja

In 2023 is de Rekenkamer ondersteund door mw. Anke Hartog, werkzaam als raadsadviseur op de griffie van Heemskerk.

Financiële verantwoording 2023

In 2023 heeft de Rekenkamer het toegekende budget als volgt besteed.

Bedragen in €	Begroot voor 2023	Werkelijk gemaakte kosten in 2023	Vershil
Onderzoeks- en advieskosten	45.858	21.289	-/- 24.569
Vergoeding externe Leden	15.000	15.770	770
Kosten ambtelijke ondersteuning Griffie	15.000	16.404	1.404
Overige kosten, zoals lidmaatschap NVR	5.000	7.252	2.252
Indexering	5.115		5.115
Totaal	85.973*	60.715	-/- 25.258

*Het toegekende budget voor 2023 is hoger dan eerder in het jaarplan 2023 was vermeld. Op het moment van het opstellen van het jaarplan was de indexering nog niet bekend. Daarom zijn toen de nog niet geïndexeerde bedragen opgenomen. De toegevoegde indexering is hier apart inzichtelijk gemaakt.

De onderzoekskosten zijn achtergebleven bij de raming. De oorzaak hiervan is hoofdzakelijk dat door de personele onderbezetting (het vertrek van mw. A. van Diepen in juni en de benoeming van mw. M. Zewuster pas in oktober) de opdrachtverlening van het nieuwe onderzoek naar armoedebeleid pas in 2024 kon plaatsvinden. De betaling van de eerste termijn van dat onderzoek is derhalve van 2023 doorgeschoven naar 2024.

De overige kosten zijn hoger dan geraamd, mede doordat een tegemoetkoming is betaald aan de kosten van dhr. F. van der Knaap aan een cursus rekenkameronderzoek van de Erasmus Universiteit.

In 2023 vond aldus een onderbesteding van het budget plaats van € 25.258. Dat bedrag van vloeit conform de afspraken terug naar de algemene middelen van de gemeente.

Bijlage 1. Raadsbesluiten o.b.v. rekenkameronderzoek raadsperiode 2022 - heden

Vastgesteld	Onderzoek	Besluiten
Rb 30 juni 2022	De staat van planning en control in Heemskerk	<p>Besluit: 1. De door de rekenkamer Heemskerk in het rapport 'De staat van planning en control in Heemskerk' in hoofdstuk 2 gedane voorstellen over te nemen.</p> <p>2. Het college in samenspraak met de auditcommissie te verzoeken om een plan van aanpak te maken en dit plan binnen 8 maanden aan te bieden aan de gemeenteraad.</p> <p>Aanbevelingen:</p> <p>1. Stel als raad kaders voor de planning en control vast om integraal, inhoudelijk en procesmatig richting te geven, met in ieder geval oog voor de volgende componenten:</p> <p>a. Procesmatige kaders:</p> <p>i. Versterk de rol van de Auditcommissie als belangrijke schakel in het samenspel tussen raad en college.</p> <p>ii. Stel een planning op, die voor die alle partijen voldoende tijd geeft om besluitvorming goed voor te bereiden.</p> <p>iii. leg de relatie met de P&C processen van de verbonden partijen vast;</p> <p>iv. neem de 213a onderzoeken op in het P&C proces.</p> <p>b. Instrumentele kaders:</p> <p>i. Bepaal de opzet en de vormgeving van de verschillende instrumenten.</p> <p>ii. Neem in de documenten de koppeling met onderliggende beleidsdocumenten en eerder genomen besluiten op;</p> <p>iii. Vergroot de leesbaarheid van de documenten door meer Visuals op te nemen, de teksten meer SMART te maken en de prestatie indicatoren te beschrijven</p> <p>iv. Neem de onderdelen risicobeheersing en financiële weerbaarheid op in de instrumenten;</p> <p>v. Borg de congruentie tussen verschillende documenten;</p> <p>c. Inhoudelijke kaders:</p> <p>i. Versterk de relatie tussen prestatie, maatschappelijke effecten en financiën door het formuleren van</p>

		<p>beleidsdoelen en indicatoren;</p> <p>ii. Neem meerjarige doorkijkjes op, ook naar het verleden, dit om trends te kunnen zien en benutten;</p> <p>iii. Stem de bestuurlijke informatie af op de behoefte van de raad, met aandacht voor tijdigheid en voor het sturingskarakter van de informatie</p> <p>iv. Stel de scherppte van begroten vast als het gaat om bijv. rijksuitkeringen, opneinderegelingen, structurele onderbesteding, gebruik PM posten en toepassing incidentele/structurele gelden;</p> <p>v. Bepaal het gewenste autorisatieniveau voor de raad.</p> <p>2. Leg de uitwerking van de onder 1. bedoelde kaders, die richting geven aan doel, opzet en proces, vast in de financiële verordening of een bijlage daarbij.</p> <p>3. Organiseer scholing en training voor de raad voor wat betreft het planning en control proces (en voorzie – ook vanwege het aantreden van een nieuwe raad – in een opleiding voor de raad voor de basaal vereiste kennis van gemeentefinanciën c.a.; essentieel om het P&C proces goed te kunnen doorgronden</p>
<p>Rb 5 april 2023</p>	<p>Mensen met dementie en hun mantelzorgers</p>	<p>Besluit: De aanbevelingen van de rekenkamer uit het onderzoek ‘Mensen met dementie en hun mantelzorgers’ overnemen en daarmee het college op te dragen uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgen voor verbetering in de samenwerking in de dementieketen. 2. Gemeentelijke medewerkers te vragen om de raad af en toe te informeren over de voortgang van de speerpunten rond dementie. Wat gaat goed en wat kan beter. 3. De middelen en uitvoering rond de zorgvraag van mensen met dementie in relatie tot andere gemeentelijke vraagstukken te prioriteren en een middellange en lange termijnvisie te ontwikkelen. 4. Zorg dragen voor regelmatige trainingen van de Wmo-consulenten. 5. In het gemeentelijk overleg met de

		<p>thuiszorginstellingen bespreken dat de signalen van medewerkers gedeeld kunnen / mogen worden met huisartsen.</p> <p>6. Te stimuleren dat de verschillende maatschappelijke partners elkaar informeren over het ziektebeeld van mensen met dementie.</p> <p>7. Zorgen voor voldoende respijtzorgplekken.</p>
<p>Rb 19 oktober 2023</p>	<p>Realisatie bezuinigingen op het cultuurhuis en de bibliotheek</p>	<p>De aanbevelingen van de Rekenkamer uit het onderzoek 'Realisatie bezuiniging Cultuurhuis en bibliotheek' over te nemen en daarmee het college op te dragen uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Introduceer bij grote taakstellingsoperaties een voorverkenningfase met betrokkenen. 2. Bekijk hoe de geraamde kosten voor doorbelasting van ambtelijke kosten en mogelijke andere kosten (desintegratieschade) meegenomen moeten worden in eventuele taakstellingen. 3. Beschrijf de beoogde maatschappelijke effecten en operationaliseer begrippen als 'behoud van kwaliteit' zoveel mogelijk. 4. Zorg er voor dat de relevante kerngegevens (vooral financieel en kwantitatief) voor en na de taakstellingsoperatie consistent geregistreerd worden. 5. Stel vroegtijdig een (communicatie)plan op om alle betrokkenen tijdig te informeren en te betrekken bij het proces (actieve communicatie). 6. Leg bij vergelijkbare trajecten vooraf het besluitvormingsproces vast, met daarin de rol voor de raad geborgd. 7. Sluit de taakstellingsoperatie deugdelijk af met de raad in de vorm van een evaluatie, en leg daarbij ook afspraken over eventuele monitoring van de resultaten en de bespreking daarvan met de raad vast.